

FOBID Commissie Ontsluiting
Van catalogiseren naar metadatabeheer:
ontsluiting van bibliotheekcollecties in het
Googletijdperk

Studiedag, 27 september 2007, 10.00 – 16.00 uur
aula van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag

Dagprogramma

10.00 – 10.30 u Ontvangst en registratie
10.30 u Opening door dagvoorzitter Anja Smit, voorzitter FCO

Sessie I: Gebruik & gebruikers

10.40 u

Modernste bibliotheek, hoezo catalogus ?

Eppo van Nispen tot Sevenaer, Directeur DOK (DiscOtake, Openbare Bibliotheek en het Kunstcentrum), Delft

Tien jaar geleden was Google er nog niet. Zoeksystemen worden steeds beter en leuker. Geen bezoeker van de bibliotheek vraagt zich nog af hoe de catalogus precies werkt, als hij maar krijgt wat hij zoekt. Met andere woorden: in plaats van het SISO-systeem gebruikt de bezoeker het zgn. WGAD (Who Gives A Damn) catalogussysteem. De modernste bibliotheek ter wereld ziet de database met mensen als de belangrijkste catalogus. DOK Delft heeft in samenwerking met de wetenschap een aantal aansprekende concepten ontwikkeld op het gebied van bibliotheekgebruik in combinatie met de allernieuwste zoektechnieken.

11.00 u

Content !

Henk Ellermann, Hoofd Afdeling Digitale Bibliotheekvoorzieningen, Rijksuniversiteit Groningen
Aan de ene kant proberen bibliotheken hun fysieke en elektronische collecties zo goed mogelijk te ontsluiten, en aan de andere kant proberen bibliotheken gebruikers te helpen bij het zoeken. Beide taken staan nog veelal los van elkaar. Catalogiseerders richten zich vaak op fysieke collecties, digitale bibliothecarissen ontwikkelen geavanceerde technieken om gebruikers zinvol te laten grasduinen.

In deze presentatie wordt ingegaan op de vraag hoe beide kanten van de bibliotheek beter bij elkaar gebracht kunnen worden. Dat doen we door een korte demonstratie van het moderne zoeken om van daaruit te komen tot voorstellen voor relevante catalogiseerwerkzaamheden.

Deze studiedag is mede mogelijk gemaakt door onze sponsors:

11.20 u

iMMix: zoeken in Beeld en Geluid

Vincent Huis in 't Veld, Teamleider Catalogusbeheer, Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
Presentatie van de nieuwe multimediacatalogus 'iMMix' van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Beschrijving van het gebruikte metadatamodel, de automatische instroom van content en metadata vanuit de omroepomgeving, de verwerking en verrijking van de metadata door de documentalisten en de beschikbaarstelling van de digitale content aan de diverse klantgroepen.

11.40 u Koffiepauze

Sessie II: Structuren en standaarden

12.00 u

Jan de Vries en Jan de professor: over nut en noodzaak van regels voor catalogiseerders

Daniel van Spanje, Product manager, OCLC PICA bv

Catalogi veranderen in een snel tempo, maar welke hedendaagse catalogusbouwer raadpleegt daarvoor eerst RT3, de FOBID regels voor catalogusbouw, of de daarop volgende delen 9, 10 en 11 voor de catalogusbouw van resp. beeld, geluid en gedrukte muziek? Zijn deze regels inmiddels overbodig? Geldt dat ook voor de andere FOBID Richtlijnen nu niet de catalogiseerders de catalogus bouwen, maar index- en zoekmachines op basis van data en metadata een contentintegratieoplossing aanbieden? Biedt de RDA, de opvolger van de AACR2, daarvoor de oplossing? Hoe verhouden al deze regels zich tot de niet aflatende stroom van formaten zoals Marc, Pica3, MAB, Unimarc, Marc21, DC, DCX, EAD, MODS, METS en ONIX? In deze presentatie wordt stilgestaan bij het belang van goede regels voor gestructureerde en uniforme gegevensopslag. Het door catalogiseerders opgestelde conceptuele raamwerk is daarvoor onmisbaar.

12.20 u

**FRBR (Functional requirements for bibliographical records):
van theoretisch concept naar praktische realisatie!?**

Luc Lannoy, Hoofd Afdeling Metadata KU Leuven en docent aan de bibliotheekscholen van Gent en Antwerpen

Het FRBR-concept benadert en evalueert bibliografische gegevens vanuit het oogpunt, de vragen en behoeften van de eindgebruiker van een bibliografische databank en/of catalogus. In deze korte lezing wordt het FRBR-model toegelicht en worden een aantal vragen gesteld bij de praktische implementatie ervan.

Deze studiedag is mede mogelijk gemaakt door onze sponsors:

12.40 u

MODS - een metadata-standaard voor gedistribueerde digitale bibliotheken

Thomas Place, Manager Innovation & Internationalization, Library and IT Services, Universiteitsbibliotheek Tilburg

MODS staat voor 'Metadata Object Description Schema'. Het is een XML-standaard voor bibliografische metadata die is ontwikkeld door de Library of Congress. XML-gebaseerde *digital library* projecten, bijv. die van de Library of Congress zelf, maken gebruik van MODS. Het delen en uitwisselen van metadata, bijv. via protocollen zoals SRU, OpenSearch en OAI-PMH, is een ander gebruik van MODS. In Nederland is er een voorstel om de *institutional repositories* van de universiteiten (DARE) hun inhoud uit te laten wisselen met behulp van MODS. Ingegaan zal worden op de argumenten waarom er voor MODS is gekozen in plaats van Dublin Core, Marc21 of een andere formaat.

13.00 u *Lunch*

Sessie III: Organisatie en praktijk

14.00 u

Veranderen van organisatie en praktijk: mogelijkheden en consequenties

Kurt de Belder, Bibliothecaris van de Universiteit Leiden

Deze presentatie geeft een overzicht van de veranderingen die de UB Leiden aan het voorbereiden is in het gehele proces van verwerving en ontsluiting. Allerhande mogelijkheden komen aan bod op het gebied van nieuwe selectiemethoden, gebruik van metadata gecreëerd door derde partijen, metadataverrijking en de inzet van (nieuwe) technologieën in de logistieke processen van een bibliotheek. De ingrijpende consequenties van deze veranderingen worden ook toegelicht.

14.20 u

Catalogiseren in het digitale tijdperk

Erik Oltmans, Hoofd Verwerking Publicaties, Koninklijke Bibliotheek

Er zijn twee ontwikkelingen die de praktijk van het catalogiseren in grote mate beïnvloeden: ten eerste de toename van het aantal te ontsluiten publicaties, ten tweede de verwachtingen ten aanzien van een catalogus die de moderne gebruiker van informatiediensten heeft. In deze presentatie gaan we in op een aantal praktische gevolgen van deze twee invloeden. In Nederland kennen we al een aantal decennia het begrip 'gemeenschappelijk catalogiseren'. Dat begrip krijgt in de 21ste eeuw een nieuwe dimensie doordat we ook werk van niet-bibliotheken gaan (her)gebruiken: metadata die van uitgevers en boekhandelaars komen, bijvoorbeeld d.m.v. ONIX. We laten zien dat dit belangrijke gevolgen heeft voor het catalogiseren in de praktijk – waar de principes in feite gelijk blijven, ondergaan de gereedschappen en methodes grote veranderingen.

Deze studiedag is mede mogelijk gemaakt door onze sponsors:

14.40 u

Focus op de gebruiker: publieksvriendelijkheid staat voorop

Erwin Tuinstra, Eindredacteur bibliotheeksystemen, NBD-Biblion

Hoe gaat Media Aanbod van NBD/Biblion flexibel om met de ISBD-regels? Hoe houd je je aan de Regels voor titelbeschrijving en hoe kun je dit toch zo publieksvriendelijk mogelijk doen?

Een catalogus hoeft niet alleen maar een ellenlange lijst van titels te zijn. Hoe draagt NBD/Biblion bij aan catalogusverrijking? MOM is hierop het antwoord.

15.00 u

Thesaureren, waarom eigenlijk?

Stellingen van en discussie geleid door *Aad van Duijn, Projectleider thesaurering, Universiteitsbibliotheek van Amsterdam*

15.30

Aansluitend

Afsluiting door dagvoorzitter

Borrel

Deze studiedag is mede mogelijk gemaakt door onze sponsors:

